

- 4 a) **večeřet** (ČJA 4, 347) — *mapa s. 55*
b) **házet** (ČJA 4, 346)
večeřel příč. min. sg. m. (ČJA 4, 370)
- 1 M a) *večeřet* (večeřet, večífet, večeřit, večeřít)
večeřat (večořac 801)
b) *házet* (hád'et)
házat (hádzat)
- 2 Provedení či neprovedení přehlásky 'a > e vedlo u sloves k jejich zařazení k různým konjugačním typům. Tato problematika je podrobně probírána v ČJA 4 (kapitola Infinitiv), zde se zaměřujeme na vymezení územního rozsahu přehlasovaných a nepřehlasovaných tvarů na slovesech *večeřet* a *házet* (dále srov. ČJA 4, 348 sázet, ČJA 4, 349 sklízet a ČJA 4, 350 hořet), v odd. 7 sledujeme příč. min. *večeřel* × *večeřal*.
- 3 Přehlasovaná podoba *večeřet*, shodná se spis. jazykem, zabírá celé Čechy a sousední část Moravy po linii Znojmo–Třebíč–Brno–Prostějov–Bruntál. Nepřehlasovaná forma *večeřat* pokrývá území vých. od vymezené hranice a navíc malý areál na jv. Novoměstsku. Do měst na teritoriu podoby *večeřat* proniká varianta *večeřet*.
Izoglosa oddělující podoby *házet* (záp.) a *házat* (vých.) ustupuje v porovnání s hranicí forem *večeřet* × *večeřat* více na východ a sleduje linii Mikulov – Kyjov – Kroměříž – Lipník nad Bečvou – Moravský Beroun.
Přechod. nář. čes.-pol. a ostravický úsek slez. nář. se od ostatního území liší jinými lexémy.
- 4 a) **večeřat** sloven. *večerať*, pol. *wieczerać*, dluž. *wjaceřaś*
večeřet stč. *večeřěti*, Jg, SSJČ, hluz. *wječerjeć* b) **házat** sloven. *házat'*
házet stč. *házěti*, Jg, SSJČ
- 5 a) *večeřet* Po 1, Ju 1–5, Ru 2, 4 — *večeřet* Ju 2 — *večeřat* Ju 6, Ru 5 — *večeřat'* Ju 7 — *večeřit* Ru 3 b) *házet* Po 1, Ju 1–6, Ru 2–4 — *házat'* Ju 7 — *házat* Ru 5
- 7 Podoba příč. min. sg. m. *večeřel* nevznikla provedením přehlásky 'a > e z formy *večeřalъ*, protože zde neexistovaly pro přehlásku podmínky (po a nenásledovala měkká souhláska), ale je výsledkem analog. vyrovnání podle tvarů *večeřěti*, *večeřěli* (kde k přehlásce za náležitých podmínek došlo).
Hranice mezi variantami příč. min. *večeřel* a *večeřal* se shoduje s izoglosou oddělující podoby inf. *večeřet* a *večeřat*, v areálu inf. *večeřat* na Novoměstsku bylo však zaznamenáno příč. *večeřel*. Ze sv. okraje svč. nář., kde je běžný inf. *večeřet*, se dokládá příč. *večeřal*. Není to však stará forma bez přehlásky, jde o novější podobu vzniklou analogií podle příč. typu *mazat* – *mazal* (srov. též ČJA 4, 372 klečel, ČJA 4, 373 hořel a ČJA 4, 374 věděl).

Km

- 5 a) **kůzle** (870) — *mapa s. 57*
b) **mě** akuz. (ČJA 4, 230)
- 1 M a) *kůzle* — *kozle*
kozla
kožlyn 835 (*kožlym* 831, *kužlyn* 836) — *kožle* 832–834, 84
b) *mňa* (mja, ňa)
- 2 Mapa je věnována přehlásce (e >) ä (> ě) > e v koncovkách slov, a to v nom. sg. *kůzle* (srov. též ČJA 4, 7 tele) a v akuz. osob. zájmena *já*.
U nom. sg. *kůzle* sledujeme kromě zakončení -a × -e (přičemž ve východoslezské podobě *kožle* se koncové -e nevyvinulo z e po přehlásce, ale ztrátou nosovosti) také rozsah kořenné samohlásky -ů- × -o- (*kůzle* × *kozle* / *kozla*) a dále formu *kožlyn* (s rozloženou nosovkou a se změnou eN > yN; srov. ČJA 5, 70b).
Z pův. substantiva **kozьlę* vznikla zřejmě náhradním dloužením za ztrátu jeru podoba *kózle*, z ní se změnou ó > uo > ů (tj. diftongizací a následnou monoftongizací, viz str. 98) vyvinula forma *kůzle*, jež se v některých oblastech dále krátila (*kůzle* > *kuzle*). Krácení ů > u, které je pravidelné v svč. a střm. nář., zde nesledujeme (k tomu srov. ČJA 5, 208 stůl; ČJA 5, 209 kůň; ČJA 5, 210 hnůj; ČJA 5, 211 můra).
Kořenné -o- v obměnách *kozle*, *kozla* je patrně analogické podle *kozel*, *koza*.
U akuz. osobního zájmena *já* zachycujeme pozitivně pouze podoby bez přehlásky, zde představované výrazem *mňa*.
Přibližně shodné teritorium jako forma *mňa* zaujímá podoba *t'a* (ČJA 4, 233 tě akuz. nepřízvuč.); varianta *sa* (2311 se) byla zaznamenána pouze ve vm. nář., neobjevuje se v nář. slez.